

delmi funkciót, és csak sokkal később kezdték kvázi közigazgatási határnak is tekinteni.

A spirituális értékek és a gyakorlati, gazdasági-hatalmi szükségletek e köréhez vegyük azután hozzá, hogy a város a benne élők számára az érintkezés és a kollektív kommunikáció merőben új formáit teremti meg – ami fontos dolog, ha meggondoljuk, hogy milyen probléma lehetett a „központ” számára az egyre nagyobb számban köréje sereglők irányítása, terelése, féken tartása.

Végezetül kezdettől fogva konstatálhatunk egy újfajta esztétikai igényt is: nevezetesen, hogy már a korai városok építetői is súlyt fektettek arra, hogy templomaik, palotáik, a kapuk, lépcsők, oltárok monumentális arányaikkal, díszes megformáltságukkal le is nyűgözzék az odaérkezőket, s ezzel biztosítsák a hely vonzerejét, tartós fennmaradását. A város egyfelől – mint valami tároló edény – vonzza magához a közelebbi és távolabb környék, a szűkebb és tágabb külvilág lakóit, anyagi és szellemi javait, másfelől szét is sugározza saját értékeit, szétküldi embereit és javait – „élete” csak ebben az ozmóziyszerű, lüktető kölcsönhatásban tekinthető olyan egésznek, amely élő organizmushoz való hasonlítását indokolja.

Összességében tehát elmondható, hogy már a kezdet kezdetén előttünk áll a városok holisztikus szemléletének alapja, és a képlet a várostörténet hosszú folyamatán keresztül – a gazdasági, politikai, vallási, kulturális feltételek radikális átrendeződései ellenére – napjainkig is érvényesnek látszik.

A) A szentély

A várost kezdettől fogva megkülönbözteti más településektől, hogy *szakrális helyek köré* épül: ezért az oltár, a szentély, illetve a körjük emelt templom-épület minden szerves városi település középpontjához, mágneses centrumához tartozik.

Jó példa erre a görög Delphoi, ahol az *Omphalos*znak nevezett kő köré épült a szentély – de az ókori Athén, a keresztény Róma vagy a középkori francia városok középpontját is elsősorban a monumentális szakrális épület, a templom uralja.

Ugyanakkor napjainkban új városazonosító magasépületekké a banképületek, felhőkarcolók válnak (Empire State Building, World Trade Center stb.).

B) A fellegvár

A fellegvár egykor a városfal övezte, környezete fölé magasodó, azt uraló hatalmi központ volt, az uralkodók, papi méltóságok lakhelye és tárgyiasult vagyonuk őrzőhelye, reprezentációjuk kisugárzási pontja; mára szintén legfeljebb turistalátványosság.